ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 194 ◆ Субота, 5 жовтня 1991 року ◆ Ціна 5 коп.

ВЧОРА Перший заступник Голови Верховної Ради України І. Плющ прийняв Надзвичайного і Повноважного посла ФРН у СРСР К. Блеха. У зустрічі також узяли участь заступник міністра закордонних справ України В. Ліпатов та Генеральний консул ФРН у Києві Х. Граф фон Бассевітц.

ВЧОРА в Києві відбулася прес-конференція Генерального консула Ізраїлю в СРСР Ар'є Левіна, який прибув до столиці України у зв'язку з 50-ми роковинами трагедії Бабиного Яру.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР Великобританії Мейджор повідомив про плани ЄС щодо подання СРСР продовольчої і медичної допомоги на суму в кілька мільярдів доларів.

СЬОГОДНІ — ДЕНЬ ВЧИТЕЛЯ

РОЗМОВА В ЄЛІСЕЙСЬКОМУ ПАЛАЦІ

Коли Україна за демократичними принципами одержить незалежність, то вона буде визнана Францією, підкреслив під час розмови з главою українського парламенту Леонідом Кравчуком президент Франції Франсуа Міттеран. Зустріч з ним відбулася 3 жовтня в Єлісейському палаці.

У ході конструктивного діалогу була проаналізована ситуація, що склалася на Україні. Л. М. Кравчук проінформував президента Франції про процеси, які тут відбуваються, про діяльність Верховної Ради. Підкреслювалося, що сьогодні Україна переживає перехідний етап у своєму політичному і соціально-економічному розвитку.

Президент Франції із задоволенням сприйняв повідомлення про те, що Україна прагне стати у майбутньому без'ядерною, нейтральною державою і готова прийняти участь у переговорах на будь-якому рівні про скорочення або ліквідацію ядерних арсеналів.

Значна увага була приділена питанням економічного співробітництва між Францією і Україною. Перш за все це стосувалось таких галузей, як атомна енергетика, літакобудування, електронна промисловість, телекомунікаційне виробництво, випуск товарів народного вжитку.

В цей же день Леонід Кравчук мав зустрічі з державним міністром, міністром закордонних справ Франції Роланом Дюма, головою національних зборів Лораном Фабіусом.

Відбулася прес-конференція глави українського парламенту для представників преси.

* * *

4 жовтня Голова Верховної Ради України Л. М. Кравчук повернувся із Парижа до Києва.

В. ДЕМИДЕНКО,
спец. кор. Укрінформ.

ЯКІ СИМВОЛИ ЛЮБИТЬ КОРНЕЄВ?

Народний депутат України А. Корнеєв у виступі перед колегами з Ворошиловградської райради Донецька заявив, що «багато рішень приймаються Президією Верховної Ради України або незаконно, або з перевищенням своїх повноважень, спостерігаються спроби українізувати Схід республіки». Він вважає передчасним «огульне нав'язування галицько-волинських символів як єдиних для всієї України».

Тим часом у трьох шахтарських містах Донеччини — Красноармійську, Селидові та Димитрові перед міськрадами піднято синьо-жовті прапори.

ІНФОРМАГЕНТСТВО «СХІД».

НАТЕ ВАЛЮТУ

Колектив Херсонського нафтопереробного заводу виділив мільйон доларів на закупівлю зерна для України. «Ми тут же повезли валюту до Києва і першими відкрили рахунок», — сказав заступник директора заводу В. Шпак. Каховський завод електрозварювального устаткування виділив 100 тисяч інвалютних карбованців. Акції спрямовано й на те, щоб керівники колгоспів і радгоспів замислились, чи варто нині ухилятись від хлібоздачі.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

ДЕПУТАТИ польського сейму заслухали доповідь комісії з розслідування політичних вбивств у Польщі, здійснених службою безпеки країни в період між введенням надзвичайного стану в 1981 і поваленням комунізму в 1989 роках.

ПРЕЗИДЕНТ Гаїті Арестід, якого було скинуто військовою хунтою цього тижня, звернувся до Ради Безпеки ООН з проханням підтримати його зусилля, спрямовані на повернення до влади.

ПРЕЗИДЕНТ Північної Кореї Кім Ір Сен прибув до Пекіна з офіційним двотижневим візитом. Там він зустрівся з генеральним секретарем ЦК КПК Цзянь Цземінем і головою Державної ради КНР Лі Пеном.

ЧУТКИ про можливий голод цієї зими у Вірменії спростував виконуючий обов'язки міністра торгівлі Р. Даніелян.

Мінторг уклав договори із всесоюзними та республіканськими продовольчими відомствами та організаціями. Очікується, що протягом наступних двох місяців Вірменія одержить достатньо масла, цукру й м'яса — головно з України, Росії та Прибалтики.

«ДИНАМО» (Київ) — «БРОНДБЮ» (Данія)

Саме ці команди жеребкування звело у розиграші Кубка Європейських чемпіонів.

У розиграші Кубка УЄФА радянські команди гратимуть з такими суперниками: «Динамо» (Москва) — «Канн» (Франція), «Спартак» — АЕК (Греція), «Торпедо» — «Сігма» (Чехо-Словаччина).

Динамівці Києва і Москви перші матчі 23 жовтня проведуть вдома, а «Спартак» і «Торпедо» — в гостях.

6

ПРОЕКТ КОНЦЕПЦІЇ РОЗДЕРЖАВЛЕННЯ, ЗАПРОПОНОВАНИЙ ГРУПОЮ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ

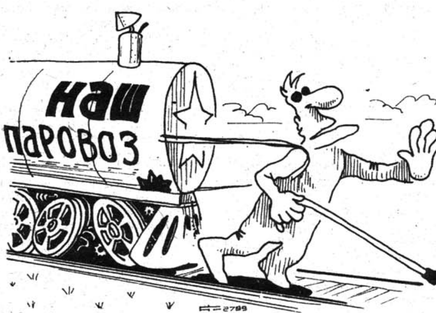

Малюнок Сергія ФЕДЬКА.

▲ Президент Молдови М. Снєгур звернувся до молдовського парламенту з проханням санкціонувати підписання економічної угоди, виробленої на алма-атинській зустрічі. Агентство Франс Пресс наводить слова Снєгура про те, що це рішення не заважатиме Молдові вступити до інших економічних союзів, зокрема до ЄС.

▲ Латвійська Верховна Рада прийняла рішення припинити участь Латвії в союзних парламентських органах. Згідно з ним делегати цієї республіки відкликаються з Верховної Ради СРСР й інших союзних законодавчих органів. При цьому Латвія залишає за собою право брати участь у майбутніх економічних угодах з іншими республіками.

▲ Незадоволення, викликане економічними труднощами, може невдовзі спричинити ще одну спробу державного перевороту в Радянському Союзі. Про це заявив, виступаючи в Москві, радник Президента СРСР О. Яковлєв.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,

листів — 441-82-05, 441-29-61,

економіки — 441-88-07,

аграрний — 441-86-18,

міжнародний — 446-91-20,

охорони здоров'я — 441-88-06,

соціальних питань — 441-88-05,

екології — 441-88-59,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,

історії України — 441-88-62.

військових питань — 441-88-52,

реклами — 441-89-44,

бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 156.200

Передплатна ціна на рік 19 крб 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні, у суботу, на 8 сторінках.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРЕС-СЛУЖБИ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА УКРАЇНИ

Як уже повідомлялося, впродовж двох днів у Казахстані перебувала українська делегація, до складу якої входили заступник Голови Верховної Ради Володимир Гриньов, Прем'єр-міністр Вітольд Фокін, інші офіційні особи. Члени делегації разом з повноважними представниками інших 12 республік узяли участь у нараді з метою створення міжреспубліканської економічної співдружності, а по її підсумках було вироблено ряд документів. Однак, у деяких центральних засобах масової інформації, зокрема, в газеті «Правда», було припущено істотне викривлення букви й духу заяви, яку підписали керівники РРФСР, Республіки Україна, Республіки Беларусь, Республіки Узбекистан та Казахської Радянської Соціалістичної Республіки.

ЗАЯВА

керівників Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Республіки Україна, Республіки Беларусь, Республіки Узбекистан, Казахської Радянської Соціалістичної Республіки

Народи Радянського Союзу переживають складний період глибоких перемін та сподівань. Багаторічне панування тоталітаризму і розвал колишньої системи управління викликали тяжку економічну кризу, загострення соціальних та міжнаціональних відносин. Усе це ще більше посилює тривогу за наше майбутнє.

Досягнуті раніше міжреспубліканські дво- та багатосторонні економічні угоди і договори започаткували формування суверенними державами економічного простору, що базується на раціональних економічних зв'язках. Розгорнувся позитивний процес створення нового економічного середовища, його правових і організаційних основ, розвитку товарно-грошових і ринкових відносин.

Однак обговорення проекту Договору про економічне співтовариство виявило серйозні розбіжності у позиціях суверенних держав, знову поставило під загрозу досягнення ефективного економічного співробітництва. В результаті підписання міжреспубліканської угоди відсувається на невизначений час.

Виходячи з того, що напередодні нового господарського року подальше зволікання загрожує цілковитим розвалом економіки і фінансово-кредитної системи, катастрофічним зниженням життєвого рівня населення, ми, керівники п'яти суверенних держав, заявляємо про своє рішення підписати між собою багатосторонній Договір про економічне співробітництво до 15 жовтня 1991 року.

Усвідомлюючи, що решта суверенних держав за такої постановки питання залишається «за бортом» такої співдружності, ми пропонуємо керівникам республік ще раз оцінити свої позиції з точки зору конкретних реалій і насущних інтересів своїх народів і приєднатися до нашого Договору.

Керівники РРФСР, Республіки Україна, Республіки Беларусь, Республіки Узбекистан і Казахської РСР глибоко переконані у доцільності прийнятого ними рішення, яке за нинішньої ситуації є могутнім засобом стабілізації соціально-економічного становища і проведення радикальних економічних перетворень.

**За Російську Радянську Федеративну Соціалістичну Республіку
Є. Ф. САБУРОВ**

**За Республіку Беларусь
В. Ф. КЕБИЧ**

**За Республіку Україну
В. П. ФОКІН**

**За Республіку Узбекистан
І. А. КАРИМОВ**

**За Казахську Радянську Соціалістичну Республіку
Н. А. НАЗАРБАЄВ**

Офіційні зустрічі

Учора в другій половині дня відбулася прес-конференція Голови Верховної Ради України Л. Кравчука, яка стосувалася підсумків візиту до США, Канади та Франції. Глава українського парламенту наголосив, що поїздка була дуже насиченою і мала велике зовнішньополітичне значення. Л. Кравчук відповів на численні запитання українських та зарубіжних журналістів.

Докладний звіт про цю подію буде надруковано у наступному номері «Голосу України».

* * *

Делегація Сполучених Штатів, очолювана відомим бізнесменом і громадським діячем Дж. Бушем (до речі, братом президента) мала зустріч з Головою Верховної Ради України Л. Кравчуком. Гості, які прибули до Києва з нагоди 50-х роковин трагедії у Бабиному Яру, відзначили хороший стан міжнаціональних відносин у сьогоднішній Україні. Зі свого боку, Голова Верховної Ради підкреслив, що Україна прагне стати прикладом для інших республік колишнього СРСР у забезпеченні прав і свобод людей будь-якої національності.

* * *

Голова Верховної Ради України Л. Кравчук прийняв А. Райхмана, канадського бізнесмена, який входить до п'ятірки найбагатших людей цієї країни. Відбувся обмін думками з приводу перспектив розвитку економічних зв'язків між Канадою та Україною, зокрема, в галузях будівництва та переробки харчової продукції. Гість з Канади висловив переконання, що ділові люди його країни прагнутимуть якомога швидше «освоїтися» на широкому ринку, яким є така велика держава, як Україна.

* * *

Учора пополудні у Верховній Раді відбулась зустріч Л. Кравчука з міністром зовнішньої торгівлі Куби Р. Кабрісасом. Кубинський гість повідомив, що привіз із собою пакет пропозицій про взаємні поставки товарів між Україною та Кубою на 1992 рік, які вже розглядаються у відповідних українських міністерствах. На думку Р. Кабрісаса, існують добрі можливості для українсько-кубинського співробітництва. І якщо їх не використати, програють обидві сторони.

Зі свого боку, Леонід Макарович наголосив, що взаємовигідне співробітництво між нашою республікою та Кубою слід розвивати і в майбутньому на благо народів обох країн.

Він також попросив передати подяку усім кубинцям за ту допомогу, яку вони надають у лікуванні наших чорнобильських дітей.

УКАЗ

ПРЕЗИДЕНТА СОЮЗУ РАДЯНСЬКИХ СОЦІАЛІСТИЧНИХ РЕСПУБЛІК

Про звільнення з рядів Збройних Сил СРСР, прикордонних, внутрішніх і залізничних військ у запас військовослужбовців, які вислужили встановлені строки дійсної військової служби, і про черговий призов громадян на дійсну військову службу в жовтні—грудні 1991 року

На виконання Закону СРСР «Про загальний військовий обов'язок» і відповідно до частини першої статті 5 Закону СРСР «Про органи державної влади і управління Союзу РСР у перехідний період» **постановляю:**

1. Звільнити з рядів Збройних Сил СРСР, прикордонних, внутрішніх і залізничних військ у запас в жовтні—грудні 1991 року військовослужбовців строкової служби, які вислужили встановлені строки дійсної військової служби.

2. Призвати на дійсну строкову військову службу в Збройні Сили СРСР, прикордонні, внутрішні і залізничні війська в жовтні—грудні 1991 року, відповідно до кількостей, визначених угодами між Міністерством оборони СРСР і суверенними республіками, громадян чоловічої статі, яким на час призову минає 18 років, які не мають права на відстрочки від призову на дійсну військову службу, а також громадян старшого призовного віку, які втратили право на відстрочки від призову.

До роботи призовних комісій всіх рівнів широко залучати представників підприємств, установ, громадських організацій та рухів.

Президент Союзу Радянських Соціалістичних Республік М. ГОРБАЧОВ.

Москва, Кремль, 3 жовтня 1991 р.

Вибори Президента

ОБІЦЯЮТЬ ГАРНЕ ЖИТТЯ

Кількість претендентів на посаду Президента України досягла 94-х — всім їм видані посвідчення та підписні листи.

4 жовтня відбулося чергове засідання Центральної виборчої комісії по виборах Президента України. Вів засідання міністр юстиції Віталій Бойко.

З 11 заяв про самовисунення у претенденти на пост Президента розглядалися 6, — решта претендентів не з'явилися.

Булахов Іван Прокопович, 1920 року народження, пенсіонер, безпартійний (де їх знайдеш сьогодні — партійних?), інвалід з Кривого Рога зайшов, спираючись на палицю. Зачитали його заяву, де були і такі слова: «обещаю народу хорошую жизнь...»

— Сил у Вас вистачить?

— Я інвалід, тяжко, звичайно, але спробую разом з народом. Треба, щоб біля мене був молодий учень...

— Є пропозиція видати посвідчення...

В той день через комісію пройшли: безробітний письменник з вищою освітою, який виправдовував незнання української тим, що виріс в Одесі, керівник підприємства «Заготскотвідгодівля», кооператор, електромонтер, і... людина, яка заявила: «Во главе страны должен стоять человек, который воспринимает информацию из космоса. Я же связь имею...» Йому відмовили. Тому, що пізно надіслав заяву, а потім підробив число на поштовому штемпелі. І коли дорікнули, що це пахне криміналом, заявив: сьогодні треба говорити не про якийсь кримінал, а про долю країни...

Надійшли перші пакети підписних листів. За попередніми даними голови комісії два претенденти — Л. Кравчук та В. Чорновіл уже зібрали по 160 — 170 тисяч підписів. Очікується, що на наступному засіданні комісії, 7 жовтня, вони отримають офіційні посвідчення кандидатів.

Костянтин ПАРИШКУРА.

ЗВЕРНЕННЯ

колективу Українського інформаційного агентства до Верховної Ради, Кабінету міністрів України, засобів масової інформації

На нас покладено почесне і відповідальне завдання — готувати і оперативно поширювати літературну і фотоінформацію як у межах республіки, так і поза нею, в тому числі за рубежем, про внутрішню і зовнішню політику Верховної Ради, Кабінету міністрів та інших владних структур України, її політичне, економічне і духовне життя.

Ми усвідомлюємо, що донедавна це завдання виконувалося в обмеженому обсязі. І на те є об'єктивні причини. Українське інформаційне агентство тривалий час входило як складова частина до системи ТАРС. Це нерідко призводило до дозованого і не завжди об'єктивного висвітлення подій, що відбувалися на Україні. Варто враховувати також і те, що агентство завжди, за винятком останнього часу, перебувало під жорстким контролем компартійних органів. Звичайно, за таких умов Укрінформ не міг проводити незалежну політику. Нині цьому покладено край.

Колектив розуміє, що в умовах проголошення Акта незалежності України, розпаду союзних структур потрібні нові підходи в галузі інформаційних відносин між Укрінформом і ТАРС, агентствами суверенних республік та зарубіжжя. Проте для здійснення цього Укрінформ поки що не має надійних систем зв'язку, через що інформація з республіки передається за рубіж по каналах ТАРС, а частково й під його контролем. Немає також коштів для створення корпунктів за межами нашої держави, в чому є велика необхідність.

Перебудовуючи свою роботу, з урахуванням змін, які відбуваються, колектив Укрінформу заявляє, що у своїй діяльності по збиранню і розповсюдженню інформації агентство не залежить від політичних партій, рухів і громадських організацій, орієнтується лише на державні інтереси України і керується принципами об'єктивного висвітлення подій, оперативного інформування про них населення України, суверенних держав Союзу та зарубіжжя. Свої відносини з ТАРС, іншими агентствами будує на договірних умовах.

Доводимо до відома всіх партій, рухів, інших громадських організацій, що Укрінформ готовий на комерційній основі, як це прийнято у світовій практиці, розповсюджувати офіційні матеріали, заяви, звернення та інші документи, незалежно від їх змісту і політичного спрямування, за винятком тих, що суперечать Конституції та іншим законам України, загрожують її безпеці, свободі волевиявлення українського народу.

Звертаючись до редакцій газет, радіо, телебачення, пропонуємо їм широке співробітництво на нових засадах.

Колектив звертається до Верховної Ради і Кабінету міністрів України з проханням прискорити прийняття постанови про Укрінформ і положення про нього, надавши йому статус національного інформаційного агентства.

Звернення прийнято на загальних зборах колективу Укрінформу.

ПРИДНІСТРОВ'Я: ЩО ПОПЕРЕДУ?

Гарячі точки

Народний депутат Молдови Ігор Смирнов, який був затриманий міліцією, знову приступив до виконання обов'язків голови виконавчої влади Придністровської республіки. Він погодився дати інтерв'ю кореспонденту «Голосу України» та американської газети «Бостон глоуп».

— **Ігоре Миколайовичу, чому Придністров'я так бажає мати незалежність?**

— Для нас незалежність не самоціль. Головне ж добиватися дотримання прав людини на даній території, знехтуваної через деструктивні дії уряду і парламенту Молдови, які ввели поняття корінних і некорінних людей. Це хибна теорія. Бо корінні жителі Придністров'я і українці, і росіяни. Українців у Придністров'ї — 48 відсотків, росіян — 8,5, молдаван — 30. Саме тому і проголошено незалежність. Ми не бачили іншого виходу в умовах розвалу Союзу РСР.

— **Якою буде нова незалежна держава, якою буде її доля, чи не буде вона схожою на колишній СРСР?**

— В усякому разі економіка стане над політикою. Ми не говоримо про суспільно-політичну формацію, найголовніше — захистити від порушень молдовським урядом і парламентом прав людини, адже право нації там ставиться вище.

— **Але ж уряд Молдови звинувачує керівництво Придністровської республіки у підтримці путчу. Чи це просто пропаганда? Як ви особисто поставилися до путчу?**

— Хочу підкреслити, що програма ДКНС багатьма однозначно підтримана, насамперед у її економічній частині. Що стосується методів, якими пропонувалося діяти, то вони для нас неприйнятні. Протягом двох років республіканський і союзний закони суперечать один одному. Суспільство наелектризоване. До того ж ми не маємо своєї держави. Адже Молдавську РСР створили на базі Молдавської автономної РСР, яка була в складі України. Проте ми не ставимо питання про відновлення цієї державності, адже в даному разі потрапили б у ситуацію, коли історія повторилася б. І те, що рада трудових колективів Придністров'я опублікувала звернення на підтримку путчистів, нічого не означає. За висловлення думки у правовій державі не переслідують. Сьогодні це робиться, щоб розправитися із Придністров'ям. Посилання на ДКНС лише привід. Та й живемо ми в провінції. Якщо для Бориса Єльцина відразу все було ясно, то у Тирасполі певний час не могли нічого зробити. До того ж і заарештували мене відповідно до статті 203 — прим. Кримінального кодексу Молдови (непокора Конституції Молдови), що нагадує сумнозвісну сталінську 58, тобто я — дисидент.

— **Чи пов'язаний ваш арешт із зустрічами, що ви провели з депутатами України? До речі, хто ці депутати?**

— Я зустрічався з представниками різних груп вашого парламенту, але це були приватні розмови, тож я не маю бажання називати прізвища моїх співрозмовників.

— **Кажуть, ви безпосередньо співпрацювали із Анатолієм Лук'яновим, коли він був Головою Верховної Ради СРСР?**

— А як я міг з ним не працювати — все ж таки глава парламенту. Тим більше, це співробітництво обумовлювалося тим, що я подав документи, які за умови їх підписання надали б нашій республіці незалежності де-юре.

— **Які перспективи придністровсько-молдовських переговорів? Чи можливе співробітництво і припинення конфронтації?**

— Звичайно, наша республіка буде незалежною. Безперечно, ми за єдиний економічний простір, бо не сподіваємося на допомогу Заходу. Ми прагнемо зберегти господарські зв'язки. Що стосується Молдови, ідуть переговори. До чого вони приведуть — невідомо.

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Тирасполь (телефоном).

Життя Рад

ГОЛОДУЮЧІ НАПОЛЯГАЮТЬ

Протистояння між Ужгородською міською Радою, підтримуваною нещодавно сформованим демократичним блоком Закарпаття та керівництвом області, досягло апогею. Ми повідомляли, що голова обласної Ради М. Волощук, мотивуючи необхідністю провести об'єктивне розслідування дій службових осіб під час путчу, переніс строки проведення сесії, що мала дати відповідну оцінку їхньої діяльності. Врешті-решт, під тиском демблоківців позачергову сесію скликали 27 вересня.

Демократичні сили краю та позачергова сесія Ужгородської міської Ради виступили за саморозпуск обласної Ради та відставку її керівництва. У доповіді ж на сесії М. Волощук намагався виправдати вичікувальну позицію Ради під час подій 19—21 серпня, довести боєздатність нинішнього депутатського корпусу. Останній поляризувався: одні закликали до реальних змін, інші прагнули будь-що залишитися при владі. Так само позиції розділилися, коли постало питання про довіру керівництву області. До речі, головуючий повернув обговорення так, що це стосувалося тільки голови Ради та його заступника, а не всього виконкому. 57 депутатів голосуванням висловили довір'я М. Волощукові, 33 — проти, 13 — утрималися. До перемоги не вистачило 4 голоси. Тоді М. Волощук заявив про звільнення. Усно. Таємне голосування ще раз викристалізувало розстановку сил: за звільнення проголосував 51 депутат, проти — 53.

Такий хід сесії викликав невдоволення пікетників, які оточили обласну Раду і скандували: «Геть Волощука!» Довідавшись про результати голосування, вони заблокували вихід із корпусу і тримали в ньому депутатів до четвертої години ранку, поки викликані два підрозділи міліції не відтіснили мітингуючих.

На знак протесту проти неконструктивної роботи сесії семеро представників демократичних сил оголосили голодовку. Протягом суботи до них приєдналися ще п'ятеро, а в неділю — ще двоє. Перед облвиконкомом виросло наметове містечко. Серед голодуючих депутати обласної Ради Л. Караванська, Ужгородської міської — В. Зілгалов та В. Шерегій, тячівської районної — М. Ромах та міської — О. Куцин, Мукачівської міської — І. Шекета, а також студенти Ужгородського держуніверситету. У понеділок уже всі студенти цього навчального закладу оголосили політичний страйк. Голодуючих підтримали вірники греко-католицької конфесії, деякі трудові колективи області.

На такому політичному фоні позачергова сесія продовжила роботу у вівторок. На той час М. Волощук та його заступник Ю. Воробець подали письмові заяви про відставку. Їх задовольнили.

Дебати на сесії вже розгорілися з приводу вимоги 17 голодуючих саморозпустити Раду. Депутати розділилися знову на два табори: одні висловили готовність скласти повноваження, інші — наполягали зробити це лише після згоди своїх виборців. Широко дискутувалось також питання про автономію краю. Голодуючі та депутати вимагали зняти це питання з порядку денного. Однак угорська група депутатів наполягала на цій дискусії.

Узгоджувальній комісії і навіть делегації на чолі з членом Президії Верховної Ради України М. Гришком не вдалося порозумітися з голодуючими. Не сприйняли вони й рішення сесії — просити Верховну Раду призначити дострокові вибори до обласної Ради до 30 березня 1992 року.

У вівторок ввечері до голодуючих приєдналися ще вісім чоловік, 10 оголосили суху голодовку.

Наступного дня сесія продовжила свою роботу. Професор О. Ганич доповіла про стан здоров'я голодуючих і закликала зробити все, аби врятувати цих людей від непоправного. Натомість ряд депутатів порушили питання: чому купка людей, які аж ніяк не представляють населення краю, чинять політичний тиск на членів Ради. Ситуація знову загострилась. Кілька представників голодуючих увірвались до залу і продовжили акцію протесту прямо перед столом президії.

Наелектризувалась атмосфера і з обговоренням другого питання порядку денного — про статус області. Більшість схилялась до проведення референдуму з даного приводу.

— І не треба його боятись, — висловив позицію більшості Шандор Фодо. — Бо всі ми бачимо себе тільки у складі суверенної, незалежної і вільної України. І зовсім не збираємось шматувати її.

Прозвучала конструктивна думка створити робочу комісію, яка б після всебічного вивчення проблеми внесла відповідні пропозиції. Зійшлись також на тому, що можливий референдум слід провести виключно після виборів Президента України згідно з діючим законодавством. Це все лягло в основу прийнятого рішення, з яким погодились і голодуючі.

Таким чином, на п'яту добу голодування наболіле питання було знято і надзвичайну крайню акцію припинено.

До речі, до подібних «заходів впливу» вдались у понеділок представники демократичних організацій Перечинщини, які теж висловились за недовіру керівництву району. Під тиском голодуючих голова райради М. Глухан вимушений був подати у відставку.

Бурхливі події навколо сесії обласної Ради дещо притупили увагу до ще одного наметового містечка, яке виросло в ці дні і навпроти Ужгородської міської Ради. Тут оголосили голодування представники православної церкви, які вимагають справедливого, на їх думку, розподілу культових споруд, а водночас відставки керівництва міста, яке нібито більше симпатизує греко-католицькій громаді.

Можливо, до цих дій спонукала перемога голодуючих вірників с. Кольчино, які протягом 8 діб знаходились навпроти Мукачівського райвиконкому. Православні протестували проти того, що обидві наявні у селі церкви передано греко-католикам. Прийнято рішення про будівництво нового православного храму, а до його завершення релігійним громадам проводити богослужіння почергово. Чи не варто піти на такий компроміс і ужгородським конфесіям?

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

Крісло для гостя

ЧИ ПОТРІБЕН ПЕРУКАРЕВІ МІНІСТР

Одне за одним з нашого життя зникають міністерства. Чи назавжди! Відомо, що деякі міняють тільки вивіску: перетворюються на концерн, асоціацію, спілку. А чи міняється суть! Відповісти на ці гострі запитання погодився колишній міністр колишнього міністерства побутового обслуговування населення А. ГИЛЬ.

— Анатолію Яковичу, поперше, як вас тепер називати!

— Я — президент української державної спілки об'єднань, підприємств та організацій побутового обслуговування населення «Укрсоюзсервіс».

— Якщо я правильно зрозумів, то міністерство тільки змінило вивіску...

— Ні. У нас сталися значні зміни. Якщо у міністерстві працювало 318 чоловік, то зараз — 95. Але головне у зміні функцій. Ми стали партнерами побутовиків...

— Пробачте, що перебиваю вас, але чи потрібні перукареві міністр і міністерство навіть з новими функціями!

— А ви знаєте, що ми вже не нав'язуємося у керівники, а беремо на себе функції постачальників, будівельників, координаторів... Скажіть, будь ласка, де зараз перукар може «дістати» крісло, інструмент, шампунь? Навіть у спекулянтів не завжди. А спілка гарантує шістдесят процентів поставок, бо в нашій системі є заводи, які виготовляють обладнання для побутовиків. Метал треба? Будь ласка. Ліс, фарба? Майже без проблем. І ще одне. Спілка зараз готується до безробіття...

— Яким чином!

— Ми готові прийняти, перевчити і надати роботу всім, хто виявиться зайвим на великих підприємствах, в інститутах. Здобути нову професію можна в училищах, технікумах, а створення нових робочих місць не потребує значних витрат. Ми навіть додому можемо завезти швейну машинку, сировину — тільки працюйте.

— Анатолію Яковичу, вибачте, що гну своє, але, як знайде себе Спілка після приватизації!

— Ви думаєте, що я проти цього процесу? Навпаки — підтримую, бо це єдиний вихід із скрутного становища, в яке потрапила галузь з усім народним господарством. Головне, щоб це не стало кампанією. А у нас приватизація почалася, і вже понад 20 підприємств перейшли з державної у приватну власність. Але, виявляється, і це не панацея. І майбутніх господарів майстерень теж треба захищати. Від нищівних податків, від дефіциту. До того ж ми готові налагоджувати обладнання, ремонтувати його. Адже у нас потужна виробнича база і руйнувати її безглуздо. І чи вестиме кожний перукар, майстер по ремонту взуття, годинників переговори з Мінфіном про податки? А Спілка виступає проти сліпого підходу до оподаткування.

— А коли можна буде стати власником майстерні, перукарні, будинку побуту!

— Дуже скоро. Наприклад, у Києві продаж з аукціону перукарень плануємо провести у листопаді, у Тернополі — листопаді-грудні, а у Львові — ще раніше.

— І знайдуться покупці!

— Думаю, що попит буде вище пропозиції.

— В яких областях України процеси приватизації підуть швидко!

— У західних, звичайно. Там є наочний приклад сусідів з Польщі, Угорщини. Адже до цього всі прийдуть. І чим швидше, тим краще. А якщо Міністерство фінансів розробить гнучку податкову систему, як у західних країнах, то через рік-два ми повністю заповнимо ринок послуг. Головне, щоб ініціативу ми не придушили ненажерливими і безглуздими податками. Ось що мене турбує.

— Анатолію Яковичу, вас назвали претендентом у кандидати на пост президента...

— ...Облишмо цю тему. Мені ще треба зібрати підписи на підтримку.

— А потім ми зможемо продовжити бесіду!

— Обіцяю інтерв'ю «Голосу України».

З гостем вів розмову Олександр **ВОЛОДИМИРОВ.**

Фото Петра **ВДОВИЧА.**

Дожилися

І ВЧИТЕЛЯМ ДОПЕКЛО

Балачки про духовне відродження нації нічого не варті допоки жебракує народна освіта. А вона, на жаль, сьогодні існує бідними крихтами від державного пирога. От і дожились, вчительство, покликане виховувати юне покоління вільної незалежної України, опинилося нині серед найменш соціально захищених.

І у нас, у Сумах, школи переповнені, а нові не будуються, тож частина закладів працює у три зміни. Престиж професії «сіяча розумного, доброго, вічного» катастрофічно падає, бо зарплата у педагогів у кілька разів менша за ту, яку отримують робітники промислових підприємств. Останні вчителі і в черзі за бодай мінімальними благами торгівлі, побуту, охорони здоров'я...

Довго терпіли вчителі таку дискримінацію, але, схоже, нарешті терпець увірвався. З ініціативи колективу школи № 17 відбулася міська надзвичайна конференція, на якій представники шкіл, профтехучилищ, дошкільних закладів вирішили боротися усіма доступними засобами за свої життєві права. Безпосереднім приводом акції послужила звістка про те, що згідно з розпорядженням Кабінету міністрів УРСР від 7 серпня цього року істотно підвищено оклади працівникам органів державного управління. Рішення уряду викликало обурення у шкільної інтелігенції.

Учасники конференції обговорили першочергові вимоги до місцевих властей і Верховної Ради республіки. Зараз скрізь створюються страйкові комітети, які почнуть діяти в разі ігнорування вимог освітян.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

Бабин Яр

НЕВИВЧЕНИЙ УРОК

«Не радійте, і не возноситься у гордині. Антисемітизм та шовінізм у нашій країні не зникли. Бабин Яр, Треблінка не послугували уроком для нашої Батьківщини, не навчили каяттю. Ми всі винні у тому, що відбувалося і відбувається. Ніякий суверенітет, ніяка держава не може бути вища за людину. І поки все залишатиметься так, як є, за нашими спинами, як і раніше, стотиме людина з кулею. А куля не питає національності — їй байдуже...», — сказав на презентації свого фільму «Мир вам. Шолом!» режисер Володимир Двінський.

...Втретє я бачу кадри, зняті нацистами у варшавському гетто. І втретє хочеться підійти до кожного з присутніх у залі і просити вибачення. За що? За те, що євреїв розстрілювали через те, що вони — євреї. За те, що їхні діти не могли ходити до своєї школи, а у наших навчені батьками діти з притаманною їм жорстокістю можуть будь-якої миті вигукнути: «Жид!»

Учора у республіканському будинку кіно завершив роботу міжнародний кінофорум «Бабин Яр». І останнього дня відбулася остання прем'єра фільму «Ізгой» про трагічну долю єврейської родини у роки другої світової війни. Одинадцять мільйонів європейських євреїв загинули під час нацистського шабашу. Шість мільйонів українців померло під час голодомору...

Владлен Кузнєцов, секретар Спілки кінематографістів України, розповів, що товариство «Пам'ять» неодноразово зверталося до Народного Руху України з пропозиціями про співробітництво, та щоразу отримувало рішучу відсіч. У нас ніколи антисемітизм не набував таких масштабів, як у Росії. Чи не тому, що українців теж прагнули винищити всі правителі імперії?

Катерина ВОРОНЕНКО.

Гарячі точки

БІЛЬ НАШ КАРАБАХ

Депутати Київської міської Ради Ярослав Кулик, Ольга Глодь, Євген Клименко, Марія Одарич, Іван Западловський повернулися із Єревана, де в рамках московської конференції з людського виміру проходив міжнародний конгрес «Правові, політичні та моральні аспекти врегулювання міжнаціональних конфліктів». По них стріляли, вони бачили голодних дітей, а що може бути страшніше, ніж голодні діти? Не приведи Боже! Київські депутати побували в зоні бойових дій і пересвідчились, що це війна не азербайджанського і вірменського народу, у бойових діях беруть участь регулярні війська радянської армії. Вони привезли речові докази, уламки смертоносної зброї.

Прес-конференція у Будинку Спілки письменників тривала майже 2 години. Депутати викладали тільки факти. Але як втиснути цю страхітливу інформацію в рамки сухої газетної хроніки? В найближчих номерах ми обов'язково повернемося до цієї теми. Бо Карабах — це і наш біль. Звісно, тут годилася б неспішна, серйозна розмова, вдумливий аналіз почутого. Але ми змушені сьогодні скоромовкою повідомляти наших читачів про речі дуже важливі. Криза, паперу, зменшується не тільки обсяг нашої газети, скорочується і обсяг наших матеріалів. Але наш читач мудрий, у нього великий досвід читати між рядків. Отож тільки факти: Київською міськрадою готується посилка голодуючим Карабаху, збираються цукор, цукерки, солодощі, бо там почалися масові обмороки дітей через нестачу в їх організмі цукру. Отож, будьмо милосердними! Бо ми громадяни України, люди світу!

Наталя ДЗЮБЕНКО.

Фото Людмили **ПОЛІЩУК.**

Уперше

МРІЯ СТАЛА ДІЙСНІСТЮ

Саме така головна думка прес-конференції, організованої Товариством «Україна». Відразу зазначу, зустріч ця була незвичайна, дуже емоційна. Адже приїхали на неї не просто гості України, а люди, багато з яких все життя прагнули побувати на землі своїх батьків, дідів і прадідів після десятиліть відчуження й забуття. Йдеться про людей української крові, нащадків перших переселенців до Бразилії й Аргентини. І от, нарешті, їхня мрія здійснилася. 100 наших земляків з Південної Америки приїхали на Україну. Про це розповіли журналістам голова Українсько-бразильської центральної репрезентації Маріян Чайковський, голова Товариства відродження з Аргентини, відомий перекладач і журналіст Володимир Котульський, інші гості.

Вони говорили про сторічну історію українського поселення в Південній Америці, про теперішні досягнення, труднощі й плани на майбутнє громад наших земляків у Бразилії та Аргентині. Зокрема, особливо наголошувалося, що опісля прийняття Верховною Радою Акта проголошення незалежності, гаряче підтриманого всіма українцями діаспори (а їх там — три з половиною мільйони), виникла дуже добра нагода для об'єднання зі своїми братами й сестрами на Україні. А для цього, вважає Маріян Чайковський, крім родинного та культурного спілкування, треба якнайшвидше встановлювати різноманітні економічні та комерційні зв'язки. Це буде найкраще підгрунтя для об'єднання.

Наприкінці гості висловили надію, що на грудневому референдумі народ України скаже «так» незалежності.

Ігор ГРУШКО.

Корот...

Дожилися

І ВЧИТЕЛЯМ ДОПЕКЛО

Балачки про духовне відродження нації нічого не варті допоки жебракує народна освіта. А вона, на жаль, сьогодні існує бідними крихтами від державного пирога. От і дожились, вчительство, покликане виховувати юне покоління вільної незалежної України, опинилося нині серед найменш соціально захищених.

І у нас, у Сумах, школи переповнені, а нові не будуються, тож частина закладів працює у три зміни. Престиж професії «сіяча розумного, доброго, вічного» катастрофічно падає, бо зарплата у педагогів у кілька разів менша за ту, яку отримують робітники промислових підприємств. Останні вчителі і в черзі за бодай мінімальними благами торгівлі, побуту, охорони здоров'я...

Довго терпіли вчителі таку дискримінацію, але, схоже, нарешті терпець увірвався. З ініціативи колективу школи № 17 відбулася міська надзвичайна конференція, на якій представники шкіл, профтехучилищ, дошкільних закладів вирішили боротися усіма доступними засобами за свої життєві права. Безпосереднім приводом акції послужила звістка про те, що згідно з розпорядженням Кабінету міністрів УРСР від 7 серпня цього року істотно підвищено оклади працівникам органів державного управління. Рішення уряду викликало обурення у шкільної інтелігенції.

Учасники конференції обговорили першочергові вимоги до місцевих властей і Верховної Ради республіки. Зараз скрізь створюються страйкові комітети, які почнуть діяти в разі ігнорування вимог освітян.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

Бабин Яр

НЕВИВЧЕНИЙ УРОК

«Не радійте, і не вознесіться у гордині. Антисемітизм та шовінізм у нашій країні не зникли. Бабин Яр, Треблінка не послугували уроком для нашої Батьківщини, не навчили каяттю. Ми всі винні у тому, що відбувалося і відбувається. Ніякий суверенітет, ніяка держава не може бути вища за людину. І поки все залишатиметься так, як є, за нашими спинами, як і раніше, стоятиме людина з кулею. А куля не питає національності — їй байдуже...», — сказав на презентації свого фільму «Мир вам. Шолом!» режисер Володимир Двінський.

...Втретє я бачу кадри, зняті нацистами у варшавському гетто. І втретє хочеться підійти до кожного з присутніх у залі і просити вибачення. За що? За те, що євреїв розстрілювали через те, що вони — євреї. За те, що їхні діти не могли ходити до своєї школи, а у наших навчені батьками діти з притаманною їм жорстокістю можуть будь-якої миті вигукнути: «Жид!»

Учора у республіканському будинку кіно завершив роботу міжнародний кінофорум «Бабин Яр». І останнього дня відбулася остання прем'єра фільму «Ізгой» про трагічну долю єврейської родини у роки другої світової війни. Одинадцять мільйонів європейських євреїв загинули під час нацистського шабашу. Шість мільйонів українців померло під час голодомору...

Владлен Кузнєцов, секретар Спілки кінематографістів України, розповів, що товариство «Пам'ять» неодноразово зверталося до Народного Руху України з пропозиціями про співробітництво, та щоразу отримувало рішучу відсіч. У нас ніколи антисемітизм не набував таких масштабів, як у Росії. **Чи не тому, що українців теж прагнули винищити всі правителі імперії?**

Катерина ВОРОНЕНКО.

Уперше

МРІЯ СТАЛА ДІЙСНІСТЮ

Саме така головна думка прес-конференції, організованої Товариством «Україна». Відразу зазначу, зустріч ця була незвичайна, дуже емоційна. Адже приїхали на неї не просто гості України, а люди, багато з яких все життя прагнули побувати на землі своїх батьків, дідів і прадідів після десятиліть відчуження й забуття. Йдеться про людей української крові, нащадків перших переселенців до Бразилії й Аргентини. І от, нарешті, їхня мрія здійснилася. 100 наших земляків з Південної Америки приїхали на Україну. Про це розповіли журналістам голова Українсько-бразильської центральної репрезентації Маріян Чайковський, голова Товариства відродження з Аргентини, відомий перекладач і журналіст Володимир Котульський, інші гості.

Вони говорили про сторічну історію українського поселення в Південній Америці, про теперішні досягнення, труднощі й плани на майбутнє громад наших земляків у Бразилії та Аргентині. Зокрема, особливо наголошувалося, що опісля прийняття Верховною Радою Акта проголошення незалежності, гаряче підтриманого всіма українцями діаспори (а їх там — три з половиною мільйони), виникла дуже добра нагода для об'єднання зі своїми братами й сестрами на Україні. А для цього, вважає Маріян Чайковський, крім родинного та культурного спілкування, треба якнайшвидше встановлювати різноманітні економічні та комерційні зв'язки. Це буде найкраще підгрунтя для об'єднання.

Наприкінці гості висловили надію, що на грудневому референдумі народ України скаже «так» незалежності.

Ігор ГРУШКО.

Коротко

МЕТАЛОБРУХТ ЗАРАЗ У ЦІНІ

Докучаєвський флюсо-доломітний комбінат (Донецька область) заявив про свої права на пам'ятник В. І. Леніну, який споруджений у центральному сквері міста. І не тому, що пам'ятник от-от знесуть, про це і питання ніколи не стояло. Просто пам'ятник відлито умільцями комбінату з його ж металу. А металобрухт зараз дорогий, так що на всяк випадок...

ПАРАДОКСИ ФЕМІДИ

[illegible]ганському [illegible]асному суді слухається справа 20-ти чоловік, у тому числі й двох працівників міліції за участь у рекеті.

Як повідомив адвокат одного із звинувачених, чим далі, тим більше протиріч та неузгоджень у тих, що ведуть справу. Так, у одного із підслідних, який звинувачується у вимаганні грошей, є свідки та потерпілі. Але от біда — він під час скоєння злочину знаходився у слідчому ізоляторі.

[illegible]ЕЙТИНГ ПРЕТЕНДЕНТІВ

За даними останнього соціологічного опиту[illegible] груп[illegible] Експр[illegible]питування» [illegible] Донецьку рейтинг кандидатів у президенти України такий: Кравчук — 35 відсотків, Чорновіл — 18, Щербак —7, Юхновський — 0,3. 22 відсотки опитуваних ще не вирішили, за кого будуть голосувати, а 16 — все одно.

«Схід».

Телеграфним рядком з Хмельницького

[illegible]ИТНИЦЯ НА [illegible]ІЛЬСЬКІЙ МЕЖ[illegible]

Недавно посеред України, де замість кордонів є тільки сільські межі, відкрилася Хмельницька митна служба Львівської регіональної митниці. Всього за кілька тижнів вона показала значний економічний ефект — у кілька разів прискорився час проходження через кордон вантажів, оформлення необхідних документів підприємствами - експортерами.

ЗЛОДІЇ — НЕВИДИМКИ

У ніч з 10 на 11 вересня невідомі особи пограбували хмельницький центральний універмаг. Злодії взяли краму на суму понад двадцять тисяч карбованців. Щоб набрати товару на таку суму, стверджують фахівці, потрібно не менше півгодини. Та черговий наряд міліції був на місці пригоди через півтори хвилини з того моменту, як спрацювала сигналізація. Але ні злочинців, ні краму вже не було.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Уїк-енд, тобто вихідні

● ПРОГНОЗ НА ЖОВТЕНЬ

Дні емоційної нестабільності: 2, 6, 11, 16, 17, 19, 22, 23, 26, 27, 28.

Сприятливі дні: 4, 5, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 24, 25, 29.

Дні підвищеної конфліктності: 3, 7, 8, 10, 30, 31.

● КАМІНЬ МІСЯЦЯ

ОПАЛ

У цьому мінералі, як у чистій краплині води, можна побачити всі чудові кольори осені, а саме жовтня: пурпур і золото, чисту синь неба, що ось-ось затягнеться низькими дощовими хмарами.

Цей самоцвіт шанувався здавна. Пліній Старший розповідає про камінь завбільшки з волоського горіха, який коштував 2 мільйони сестерцій. Належав він римському сенатору Нонію, який вирішив за краще покинути державну службу, податися у вигнання, аніж поступитися своїм перснем з опалом консулу Марку Антонію (82—30 р.р. до н. е.). Римські легіонери були переконані, що опал оберігає їх у бою. У середньовіччі опалу приписувалися чудодійні властивості. Вважалося, ніби варто лише повернути на пальці перстень з опалом, як станеш невидимкою.

В епоху Відродження теж були переконані, що опал лікує нерви, допомагає хворому серцю, повертає гостроту зору й блиск в очах.

Пізніше, наприкінці XIX століття, ставлення до опалу різко міняється. У нього з'являється репутація каменя сліз і печалі.

Утім, парадоксальний і сам опал. Благородний — дуже рідкісний, дорогий. Звичайний опал — найпоширеніше мінеральне утворення земної кори. Та якщо його майстерно оправити, то, мабуть, важко буде відрізнити від благородного.

● ПОРАДА

ЯК КИНУТИ КУРИТИ

Різних думок з цього приводу чимало. Та от останні, так би мовити, висновки. Прислухаймося, може, згодиться. Отож — на всяк випадок.

Передусім треба засвоїти, що куріння надзвичайно шкідливе для здоров'я.

Вибрати найбільш сприятливий момент для остаточного розриву з голубим змієм.

Кидати його треба враз — рішуче і назавжди.

Якщо покинув, жодної затяжки на все життя.

Найкращий спосіб перемогти ганебну звичку — зробити все, щоб переконати в цьому й ближніх.

Усі п'ять заповідей слід затямити, як таблицю множення, глибоко осмислити і бездоганно виконувати.

● ПРОГНОЗ АСТРОЛОГІВ

ЩО ДЕНЬ ГРЯДУЩИЙ НАМ ГОТУЄ...

5—6 жовтня, за прогнозами астрологів, час ніби зупиняється. Ще один виток економічних реформ, а, точніше, дебатів навколо них, й інші рутинні справи. Якщо ж ви вмієте блискавично реагувати на події, вам пощастило. 5-го сміливо вирушайте у мандри. Купляйте майно і нерухомість. Грайте в азартні ігри, не цурайтеся біржі. Торги й аукціони обіцяють бути вдалими. Це також вдалий час для з'ясовування стосунків з начальством. Щоправда, прикиньте: 5—6 — субота, неділя, де те начальство?

А 6-го взагалі підступний, якийсь двоїстий день. Можливі крадіжки, обмани, невдалі подорожі.

● РЕЦЕПТ

КАРТОПЛЯ ПО-ФРАНЦУЗЬКИ

1 кг картоплі, 50 г сала, 2 цибулини, 1 ч. ложка кмину, 250 г сметани, 1 склянка бульйону, зубок часнику.

Картоплю очистити, дрібно порізати. Сало подрібнити і підсмажити з цибулею. Картоплю й цибулю з салом скласти в каструлю, додати подрібнений часник, посолити, посипати кмином, влити бульйон й сметану. Тушкувати під кришкою на невеличкому вогні. Подавати гарячим з овочевим салатом.

● З ДЖЕРЕЛА МУДРОСТІ

Великий набуток — бути благочестивим і задоволеним. Бо нічого ми не принесли в світ; тож нічого не можемо й винести з нього.

Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і ржа знищать їх і де злодії підкопують і крадуть.

КАРДИНАЛ НА БУКО[...]

До Чернівців прибув Блаженніший патріарх Української греко-католицької церкви Мирослав-Іван кардинал Любачівський. Мета відвідин — сприяння відродженню УГКЦ у буковинському краї, допомога греко-католицькій общині у відновленні церкви Успення Святої Богородиці.

Кардинал та особи, що його супроводжують, поклали квіти на могили Ольги Кобилянської та Юрія Федьковича, зустрілися з керівництвом області, депутатами, викладачами і студентами Чернівецького державно[...]

Кардин[...] ську Сл[...] Успення [...] також ос[...] лену на [...] Шептицьк[...] імені.

Футбол

«Спартак» є «Спартак»

Всі добре розуміли, що «Міккелі» не суперник московському «Спартаку». І все ж фінські футболісти вистояли проти спартаківців у першому таймі. На гол Мостового (27) влучним ударом відповів Хямяляйнен (36) — 1:1. А от у другому таймі москвичі показали, що клас у них значно вищий за гостей з «Міккелі». Карпін (57) та Радченко (77) довели рахунок до 3:1.

У «Нафтовика» серйозні наміри

Команди другої ліги української зони провели матчі чергового туру. Ось їхні результати: «Колос» — «Дніпро» — 3:1, «Кристал» — «Зірка» — 1:0, «Сталь» — «Океан» — 2:1, «Шахтар» — «Чайка» — 2:1, «Карпати» — «Кривбас» — 0:1, «Закарпат[...] ків) — 2[...] — 2:1, «[...] ліст» — [...] «Хімік» [...] ник» — «[...] «Прилади[...] «Прикарп[...] 2:0.

Очолю[...] «Нафтови[...] го 60 очо[...]

...РУХТ ЗАРАЗ

...ький флю-
...й комбінат
...бласть) за-
...ої права на
В. І. Леніну,
...уджений у
...у сквері
...тому, що
...-от знесуть,
...тання ніко-
...ало. Просто
... відлито
...омбінату з
...алу. А ме-
...зараз доро-
... на всяк ви-

...СИ

...кому ...ас-
...слухається
... чоловік, у
...й двох пра-
...іліції за
...еті.
...мив адво-
... із звинува-
... далі, тим
...иріч та не-
... у тих, що
...ву. Так, у
... підслідних,
...увачується у
... грошей, є
...терпілі. Але
...він під час
...чину знахо-
...дчому ізоля-

...НТІВ

... останньо-
...ічного опи-
...групи Екс-
...ння» ...До-
...тинг канди-
...езиденти Ук-
... Кравчук —
..., Чорновіл
...Щербак —7,
... — 0,3. 22
...итуваних ще
..., за кого бу-
...сувати, а 16

«Схід».

...ИМ РЯДКОМ
...ЦЬКОГО

...Я НА
...Й МЕЖ...

...посеред Ук-
...місткь кордо-
... сільські ме-
...ася Хмельни-
...на служба
... регіональної
...ього за кіль-
...она показала
... економічний
... кілька разів
... час про-
...через кордон
... оформлення
... документів
...ами - експор-

...КИ

...10 на 11 ве-
...домі особи
... хмельниць-
...льний універ-
... взяли краму
...над двадцять
...ванців. Щоб
...вару на таку
...оджують фа-
...бно не мен-
...ни. Та черго-
... міліції був
...ригоди через
...лини з того
... спрацювала
.... Але ні зло-
...раму вже не

Михайло
...ЛАШКО,
... кореспон-
...олосу Ук-

Уїк-енд, тобто вихідні

● ПРОГНОЗ НА ЖОВТЕНЬ

Дні емоційної нестабільності: 2, 6, 11, 16, 17, 19, 22, 23, 26, 27, 28.

Сприятливі дні: 4, 5, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 24, 25, 29.

Дні підвищеної конфліктності: 3, 7, 8, 10, 30, 31.

● КАМІНЬ МІСЯЦЯ

ОПАЛ

У цьому мінералі, як у чистій краплині води, можна побачити всі чудові кольори осені, а саме жовтня: пурпур і золото, чисту синь неба, що ось-ось затягнеться низькими дощовими хмарами.

Цей самоцвіт шанувався здавна. Пліній Старший розповідає про камінь завбільшки з волоського горіха, який коштував 2 мільйони сестерцій. Належав він римському сенатору Нонію, який вирішив за краще покинути державну службу, податися у вигнання, аніж поступитися своїм перснем з опалом консулу Марку Антонію (82—30 р.р. до н. е.). Римські легіонери були переконані, що опал оберігає їх у бою. У середньовіччі опалу приписувалися чудодійні властивості. Вважалося, ніби варто лише повернути на пальці перстень з опалом, як станеш невидимкою.

В епоху Відродження теж були переконані, що опал лікує нерви, допомагає хворому серцю, повертає гостроту зору й блиск в очах.

Пізніше, наприкінці XIX століття, ставлення до опалу різко міняється. У нього з'являється репутація каменя сліз і печалі.

Утім, парадоксальний і сам опал. Благородний — дуже рідкісний, дорогий. Звичайний опал — найпоширеніше мінеральне утворення земної кори. Та якщо його майстерно оправити, то, мабуть, важко буде відрізнити від благородного.

● ПОРАДА

ЯК КИНУТИ КУРИТИ

Різних думок з цього приводу чимало. Та от останні, так би мовити, висновки. Прислухаймося, може, згодиться. Отож — на всяк випадок.

Передусім треба засвоїти, що куріння надзвичайно шкідливе для здоров'я.

Вибрати найбільш сприятливий момент для остаточного розриву з голубим змієм.

Кидати його треба враз — рішуче і назавжди.

Якщо покинув, жодної затяжки на все життя.

Найкращий спосіб перемогти ганебну звичку — зробити все, щоб переконати в цьому й ближніх.

Усі п'ять заповідей слід затямити, як таблицю множення, глибоко осмислити і бездоганно виконувати.

● ПРОГНОЗ АСТРОЛОГІВ

ЩО ДЕНЬ ГРЯДУЩИЙ НАМ ГОТУЄ...

5—6 жовтня, за прогнозами астрологів, час ніби зупиняється. Ще один виток економічних реформ, а, точніше, дебатів навколо них, й інші рутинні справи. Якщо ж ви вмієте блискавично реагувати на події, вам пощастило. 5-го сміливо вирушайте у мандри. Купляйте майно і нерухомість. Грайте в азартні ігри, не цурайтеся біржі. Торги й аукціони обіцяють бути вдалими. Це також вдалий час для з'ясування стосунків з начальством. Щоправда, прикиньте: 5—6 — субота, неділя, де те начальство?

А 6-го взагалі підступний, якийсь двоїстий день. Можливі крадіжки, обмани, невдалі подорожі.

● РЕЦЕПТ

КАРТОПЛЯ ПО-ФРАНЦУЗЬКИ

1 кг картоплі, 50 г сала, 2 цибулини, 1 ч. ложка кмину, 250 г сметани, 1 склянка бульйону, зубок часнику.

Картоплю очистити, дрібно порізати. Сало подрібнити і підсмажити з цибулею. Картоплю й цибулю з салом скласти в каструлю, додати подрібнений часник, посолити, посипати кмином, влити бульйон й сметану. Тушкувати під кришкою на невеличкому вогні. Подавати гарячим з овочевим салатом.

● З ДЖЕРЕЛА МУДРОСТІ

Великий набуток — бути благочестивим і задоволеним. Бо нічого ми не принесли в світ; тож нічого не можемо й винести з нього.

Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і ржа знищать їх і де злодії підкопують і крадуть.

КРОСВОРД «ЖАРТ»

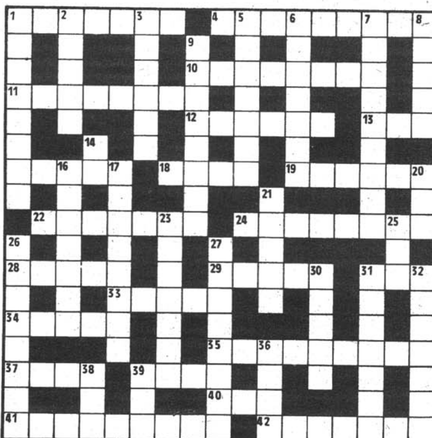

По горизонталі: 1. Знаменита гумореска знаменитого гумориста. 4. Бегемот. 10. Вітряний чоловік, жевжик. 11. Кому ювілей, кому смуток. 12. В себе закохався — квіткою зостався. 13. Неперевершений виконавець ролі Мартина Борулі. 15. Останній перевізник. 18. Нудна й довга писанина. 19. Лицедій. 22. Герой, котрий загинув через необмиту п'ятку. 24. Сам стелиться, сам лягає. 28. Те, що плутають з ринком. 29. Автор роману «Проснись і співай!» 31. Поступка перед начальником. 33. Не бокал, а спів. 34. Чим далі на ньому їдеш, тим страшніше на лічильник дивитись. 35. Вайлуватий забувака. 37. Веселий номер. 39. Капець, гаплик. 40 Ходовий поетичний та музичний жанр в епоху застою. 41. Унтер-ортодокс. 42. Виконавець ролі Ксанфа в «Езопі».

По вертикалі: 1. Один з «Конотопської відьми». 2. Куди голка, туди й вона. 3. Вередун, каприз. 5. Без нього всяке діло — мертве. 6. Вода життя на український манір. 7. Не сіє, не оре — на хліб ногами заробляє. 8. Обличчя пристосуванця. 9. Казка Андерсена: свині, поцілунки, мораль. 14. Твір М. Коцюбинського. 16. Найнеприємніше, що подають у ресторані. 17. Незрушний бюрократ. 20. Найуживаніше слово підлабузника. 21. Сліпий грек, чиїм іменем нарекли сильний сміх. 23. Троянка з енергетичним ім'ям. 25. Крил не має — на мітлі літає. 26. Живий об'єкт для сатири. 27. Іван Кузьмич. 30. Не горобець — не спіймаєш. 31. Не в своїй квартирі проживає, кота на Ви називає. 32. Будеш третім! — так сформувалась трійка відомих художників-сатириків. 36. Корисливі зв'язки. 38. Кожен хоче його зірвати, та для цього треба кебу мати. 39. Ото фігура — шість спин, дванадцять ребер, вісім вершин.

Склав Анатолій ЯКОВЕНКО.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД, НАДРУКОВАНИЙ 27 ВЕРЕСНЯ

По горизонталі: 5. Церетелі. 6. «Утоплена». 7. «Пан». 9. Шкот. 13. Гуно. 17. Лезо. 18. Арес. 19. Атос. 20. Мама. 21. Кант. 22. Анод. 23. Бімс. 25. Біб. 27. Штаб. 28. Орбіта 29. Оптика. 30. Брем. 32. Хна. 34. Хобі. 36. Сват. 40. Степ. 44. Муза. 45. Купа. 46. Осот: 47. Алюр. 48. Гать. 49. Тара. 50. Фаг. 52. Кардинал. 53. Екологія.

По вертикалі. 1. «Едіп». 2. Тіун. 3. Метроном. 4. Інститут. 8. Аргезі. 9. Шлак. 10. Кета. 11. Озон. 12 Тост. 13. Гама. 14. Уран. 15. Немо. 16. Осад. 24. Сом. 25. Бах. 26. Боа. 27. Шах. 31. Ескоріал. 33. Ногата. 35. Опозиція. 36. Смог. 37. Вуса. 38. Азот. 39. Тать. 40. Скат. 41. Тула. 42. Епюр. 43. Пара. 50. Флот. 51. Гези.

Знахідки

УСІМ КОРТИТЬ, ТА НЕ УСІМ ТАЛАНИТЬ

Удруге за останні півмісяця чутки про знайдені скарби облітали місто Могилів-Подільський. Одного разу жителі міста заздрили екскаваторнику П. Карасевичу, котрий, працюючи на будівництві шляху, на місці старих будівель зачерпнув глечик із скарбом. Про це повідомляла наша газета («Голос України» за 14 вересня). І ось знову на тому ж місці поталанило жителям золотоносної вулиці А. Юкалу та В. Пустовіту. Під час збирання каміння для домашніх потреб під одним з них виявилося 777 монет царського карбування кінця минулого століття. Вони, як і Карасевич, відразу ж звернулися до міського відділення міліції, де й було зафіксовано знахідку. На щасливців чекає винагорода.

Анатолій ПОЇЗД,
журналіст.
Вінницька область.

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 5—6 жовтня на Україні опадів не передбачається. Лише на півдні республіки та в Приазов'ї 5 жовтня пройдуть короткочасні дощі. Вітер змінних напрямків, 2—5 метрів за секунду. Температура вдень 15—21, 6 жовтня у південних та східних областях 19—24 градуси. Вночі 6—12 тепла, на узбережжі морів до 16 градусів.

У Києві й області сьогодні вдень без опадів. Вітер змінних напрямків, 2—5 метрів за секунду. Температура 15—20 градусів.

КАРДИНАЛ НА БУКОВИНІ

До Чернівців прибув Блаженніший патріарх Української греко-католицької церкви Мирослав-Іван кардинал Любачівський. Мета відвідин — сприяння відродженню УГКЦ у буковинському краї, допомога греко-католицькій общині у відновленні церкви Успення Святої Богородиці.

Кардинал та особи, що його супроводжують, поклали квіти на могили Ольги Кобилянської та Юрія Федьковича, зустрілися з керівництвом області, депутатами, викладачами і студентами Чернівецького державного університету.

Кардинал відправив архієрейську Службу Божу у церкві Успення Святої Богородиці, а також освятив дошку, встановлену на честь митрополита Шептицького на вулиці його імені.

Василь БАБУХ.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Футбол

«Спартак» є «Спартак»

Всі добре розуміли, що «Міккелі» не суперник московському «Спартаку». І все ж фінські футболісти вистояли проти спартаківців у першому таймі. На гол Мостового (27) влучним ударом відповів Хямяляйнен (36) — 1:1. А от у другому таймі москвичі показали, що клас у них значно вищий за гостей з «Міккелі». Карпін (57) та Радченко (77) довели рахунок до 3:1.

У «Нафтовика» серйозні наміри

Команди другої ліги української зони провели матчі чергового туру. Ось їхні результати: «Колос» — «Дніпро» — 3:1, «Кристал» — «Зірка» — 1:0, «Сталь» — «Океан» — 2:1, «Шахтар» — «Чайка» — 2:1, «Карпати» — «Кривбас» — 0:1, «Закарпаття» — «Маяк» (Очаків) — 2:1, «Темп» — «Десна» — 2:1, «Верес» — «Автомобіліст» — 2:1, «Нафтовик» — «Хімік» — 3:0, «Вагонобудівник» — «Маяк» (Харків) — 1:0, «Приладист» — СКА — 2:0, «Прикарпаття» — «Динамо» — 2:0.

Очолює турнірну таблицю «Нафтовик» з Охтирки, у якого 60 очок.

Чергова по випуску новин Катерина ВОРОНЕНКО.
Тел. 441-88-26.

Проект

Вноситься Комісією Верховної Ради України з питань економічної реформи і управління народним господарством

ЗАГАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ

РОЗДЕРЖАВЛЕННЯ ВЛАСНОСТІ НА УКРАЇНІ

І. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ

1.1. Головна мета роздержавлення власності — прискорене створення необхідної для повноцінної ринкової економіки маси різноманітних суб'єктів підприємницької діяльності всіх недержавних форм власності, ліквідація майнової монополії держави в підприємницьких відносинах.

1.2. Запланований обсяг роздержавлення — 70% від загального обсягу державної власності (30% — об'єкти, що в принципі не можуть бути роздержавлені).

1.3. Запланований термін здійснення роздержавлення в повному запланованому обсязі — кінець 1992 року.

1.4. Здійснення роздержавлення повинно забезпечити рівні стартові майнові можливості для всіх громадян України.

1.5. Роздержавленню підлягають засоби виробництва та інше майно виробничого призначення державних підприємств, установ, організацій, державний житловий та нежитловий фонд, земля для сільськогосподарського виробництва.

Не підлягають роздержавленню засоби виробництва та інше майно, необхідні для здійснення природних монопольних функцій держави (об'єкти й майно армії, правоохоронних органів, Національний банк, залізниці, об'єкти соціальної інфраструктури і життєзабезпечення, виробництво зброї, отруйних речовин і т. ін., приміщення органів державної влади тощо).

Не підлягає роздержавленню земля населених пунктів, земля, зайнята житловими будинками, промисловими та іншими господарськими об'єктами, об'єктами соціальної інфраструктури і життєзабезпечення, військовими об'єктами. Користування зазначеними земельними ділянками здійснюється на засадах оренди.

Нарівні з майном державних підприємств, установ, організацій підлягає роздержавленню майно колгоспів, споживчої кооперації, громадських організацій, а також майно, роздержавлене з 1985 року всупереч цій концепції (загальний нульовий варіант).

1.6. Роздержавлення власності на Україні здійснюється за єдиним принципом для всіх об'єктів роздержавлення (засоби виробництва, земля, житло), одночасно у просторі і часі.

1.7. 100% (варіант — 80%) майна, що підлягає роздержавленню, розподіляється безоплатно між усіма громадянами України рівномірно (варіант: з урахуванням стажу роботи на державних підприємствах, установах, організаціях).

1.8. Рівномірність розподілу власності забезпечується:

а) наділенням кожного громадянина України рівною кількістю прав на частину майна, що роздержавлюється, тобто рівною кількістю відповідних документів (сертифікатів, інвестиційних рахунків тощо), які обмінюються на акції, паї об'єкта роздержавлення;

б) правом вільного, необмеженого вибору сфер роздержавлення (промисловість, житло, земля) та конкретних об'єктів, де реалізувати своє право на частку власності; правом вільного необмеженого вибору пропорцій між внесками своїх сертифікатів в окремі сфери та об'єкти роздержавлення.

Рівномірність розподілу власності досягається за принципом саморегуляції. Власниками кожного об'єкта роздержавлення стають ті громадяни, які обміняли свої сертифікати на акції, паї даного об'єкта. Співвідношення вартостей кожного об'єкта роздержавлення, вартостей об'єктів різних сфер (промисловість, житло, земля) встановлюється стихійно, на принципах вільного вибору. Чим вища реальна споживча вартість об'єкта роздержавлення, тим більше громадян захочуть стати його власниками. Але чим більше у об'єкта власників, тим менша частка власності буде в кожного.

II. ПРОЦЕДУРА РОЗДЕРЖАВЛЕННЯ

2.1. Перший етап — підготовчий (січень 1992 р. — березень 1992 р.).

2.1.1. Державний орган, що проводить приватизацію (надалі — ДО), здійснює інвентаризацію всього майна, що підлягає роздержавленню, встановлює вичерпний пооб'єктний перелік майна, що пропонується до роздержавлення.

Під час визначення об'єктів роздержавлення ДО керується принципом мінімізації їх розмірів, розчленуванні великих об'єктів на декілька менших настільки, наскільки це можливо технологічно, наскільки можливе нормальне функціонування дрібніших об'єктів як повноцінних суб'єктів підприємницької діяльності.

Об'єктами роздержавлення можуть бути: окремі підприємства, цехи, відділення, виробничі дільниці (останні — в разі, якщо вони відокремлюються технологічно), окремі житлові та нежитлові будинки, сукупність будинків (в багатоквартирному домі окрема квартира не може бути самостійним об'єктом роздержавлення), окремі земельні ділянки або їх сукупність, що забезпечують нормальну сівозміну.

До початку другого етапу ДО публікує в загальнодоступних засобах інформації повний пооб'єктний перелік майна із зазначенням:

відновлюваної вартості, залишкової вартості, характеристики і обсяги основної продукції, фінансового стану, зайнятої земельної ділянки, кількості працюючих — для об'єктів промисловості;

житлових характеристик, відновлюваної й залишкової вартості, району розташування, зайнятої земельної ділянки, кількості жителів або працюючих — для житлових та нежитлових будинків;

розмірів, району розташування, врожайність за останні роки — для земельних ділянок.

2.1.2. Кожен громадянин України отримує документальне посвідчення на своє право на певну частку власності. Це посвідчення має вигляд штампа, що його один раз ставить ДО на 19-й сторінці паспорта і на свідоцтві про народження. Для осіб, які не мають паспорта, — тільки на свідоцтві про народження з відповідною позначкою.

Кожен штамп у паспорті і свідоцтві про народження має 10 купонів-сертифікатів.

(Варіант: кожен громадянин України отримує штамп із 8 купонами-сертифікатами плюс по 1 купону за кожних повних 10 років трудового стажу на державному підприємстві).

Умовна вартість 1 купона-сертифіката — 1000 карбованців або 1000 умовних одиниць. Умовних тому, що ця вартість ніде не використовується, оскільки розподіл власності здійснюється не за вартістю сертифікатів і вартістю об'єктів, а за кількістю сертифікатів на один об'єкт. Умовна вартість може використовуватись лише в наступних після розподілу умовних оцінках.

Проставлення штампів з купонами-сертифікатами починається з січня 1992 року і завершується по закінченню другого етапу приватизації.

2.2. Другий етап — розподільний (квітень 1992 р. — вересень — 1992 р.).

2.2.1. Розподіл майна і власників відбувається одночасно по всіх об'єктах і в усіх сферах.

2.2.2. Громадянин може в будь-який момент другого етапу в будь-якому ДО республіки обміняти будь-яку кількість своїх сертифікатів на акції, паї будь-якого об'єкта роздержавлення з будь-якої сфери на власний розсуд.

За неповнолітніх дітей цей обмін здійснюють батьки, але право власника залишається за дитиною.

2.2.3. Обмінюючи сертифікати на акції, паї, ДО гасить відповідну кількість сертифікатів у паспорті і свідоцтві про народження.

2.2.4. ДО регулярно публікує відомості про хід обміну сертифікатів на акції. Бюлетені складаються по областях і розповсюджуються в області. Кожний регіональний орган ДО має бюлетені всіх областей.

2.2.5. Останній день обміну сертифікатів — 30 вересня 1992 року. Всі необмінені сертифікати після 1 жовтня 1992 року вважаються недійсними і компенсації не підлягають.

2.2.6. По закінченню розподілу майна і власників ДО у двотижневий строк готує пооб'єктні списки власників із зазначенням кількості акцій (паїв) у кожного.

2.3. Третій етап — перехідний (жовтень 1992 р. — грудень 1992 р.).

2.3.1. Регіональні відділення ДО разом з існуючою державною адміністрацією роздержавлених об'єктів у строк до 1 грудня 1992 року забезпечують проведення організаційних заходів щодо конституювання нового власника. Всі громадяни, власники акцій, паїв одного об'єкта, за цей час утворюють на свій вибір одну з форм господарського товариства або іншу організаційну форму власності, передбачених законами України, обирають керівні органи, приймають статут, реєструються як новий власник.

2.3.2. Протягом грудня 1992 року керівні органи нового власника здійснюють заходи щодо вичерпного правового і економічного упадкування діяльності об'єкта. Призначається адміністрація, укладаються (або підтверджуються) всі необхідні правові й господарські угоди.

2.3.3. З 1 січня 1993 року новий власник набуває всієї повноти прав власника по управлінню об'єктом. ДО має право на підставах, регламентованих Законом (відсутність гарантій належного функціонування об'єкта), затримати на 3—6 місяців вступ нового власника в управління майном. При цьому державні органи втручаються тільки в управління об'єктом; майнові права нового власника (право на дивіденди, на розпорядження майном тощо) залишаються недоторканними.

III. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РОЗДЕРЖАВЛЕНИХ ОБ'ЄКТІВ

3.1. Всі об'єкти, не роздержавлені протягом 1992 року, можуть бути роздержавлені тільки через повний викуп, аукціонний продаж, але не раніше, ніж через 6 місяців після введення національної грошової одиниці.

3.2. Акції, паї роздержавлених об'єктів надходять у вільний обіг цінних паперів після 1 січня 1994 року за умови введення на цей час власної грошової одиниці.

3.3. Якщо власник земельної ділянки протягом року не приступив до сільськогосподарських робіт на ділянці, він може бути рішенням суду позбавлений прав власника на цю ділянку.

3.4. Якщо будь-який член товариства власників земельної ділянки не бере участі в сільськогосподарських роботах, пов'язаних з цією ділянкою, він рішенням суду позбавляється прав власності на цю ділянку, а його акції, паї на цю ділянку анулюються.

3.5. Рівень платні за користування житловими будинками, який встановлюватиметься новим власником, на певний час може бути обмежений місцевими представницькими органами влади.

3.6. Розмір орендної платні за користування земельними ділянками (під будинками, господарськими об'єктами тощо) встановлює місцевий представницький орган влади.

3.7. Вільний ринковий продаж земельних ділянок, у тому числі нероздержавлених у 1992 році, починається з 1 січня 2003 року.

Концепцію розробили народні депутати України Олександр БАРАБАШ, Леонід БІЛИЙ, Борис МАРКОВ, керівник сектору консультантів Комісії Верховної Ради України з питань економічної реформи і управління народним господарством Микола МНИХ, за участю голови Комісії з питань економічної реформи та управління народним господарством Володимира ПИЛИПЧУКА.

ВЛАДУ АБО ПОВАЖАЮТЬ, АБО БОЯТЬСЯ..,

а у багатьох з нас нині немає ні того, ні іншого почуття, — вважає секретар Пленуму Верховного Суду України Василь МАЛЯРЕНКО

Історичний досвід свідчить, що судові реформи ніколи не проводилися за місяці. Потрібні роки, а то й десятиліття. Це зрозуміло. Але є проблеми, які можна вирішити сьогодні, не відкладаючи на довший час.

Мало хто знає, що Верховний Суд республіки в своєму приміщенні не розглядає кримінальних справ у першій інстанції. Так склалось, що найвищий судовий орган держави, яка проголосила свою незалежність і яку за територією та населенням часто порівнюють з Францією, не має жодної зали судового засідання, де можна було б розглядати кримінальні справи в першій інстанції. Ось такий парадокс.

У відповідності із законом допитані свідки в приміщенні суду мають бути розміщені окремо від недопитаних з тим, щоб вони не могли обмінюватись інформацією і не нашкодили правосуддю. У Верховному Суді взагалі немає кімнати для свідків. Як немає приміщення для заарештованих і конвою. Немає кімнат для адвокатів.

Раніше Верховний Суд мав можливість для коротких судових засідань використовувати актові зали окремих підприємств, установ та організацій. Тепер для цього потрібні великі гроші, яких у нашого відомства не було ніколи.

До Верховного Суду на розгляд надходять найскладніші справи, що не знайшли правильного вирішення в інших судах республіки, справи про злочини, за які законом передбачено смертну кару та великі строки позбавлення волі. Розгляд цих справ потребує колосальної уваги, напруження й відповідальності, оскільки в багатьох випадках вирішується питання — жити людині чи ні.

Люди сподіваються, що для належного вивчення й розгляду таких справ у судів Верховного Суду є відповідні умови. На жаль, вони помиляються.

Колись Менделєєв, готуючись до відвідин його лабораторії великим князем Михайлом, щоб показати важкі умови роботи, наказав викидати в коридор під ноги ящики, обладнання тощо. У такий спосіб він зміг переконати владу в необхідності змінити погляд на лабораторію.

Колектив Верховного Суду не робить цього. І не тому, що зараз немає великих князів. Він у міру своїх сил і можливостей намагається сам розв'язувати свої проблеми. Разом з тим покладає надію, що держава, оголошуючи рівність трьох влад, вирішить питання про те, щоб третя влада здійснювала свої функції в умовах, які б відповідали її статусу.

Однією з дуже складних у судах є проблема народних засідателів. У окремих областях республіки через відсутність народних засідателів відкладається близько третини судових справ, що закономірно викликає скарги громадян, напруженість в переповнених слідчих ізоляторах, додаткові витрати. Щоб Верховному Суду розглянути справу в першій інстанції, в пошуках народного засідателя іноді необхідно обдзвонити майже всю Україну.

Така проблема виникла тому, що багато трудових колективів сьогодні відмовляються платити народним засідателям за час праці в суді. Багатьох засідателів пригнічує їхня правова неграмотність і в зв'язку з цим пасивність у судових засіданнях. Це також одна з причин їхньої відмови від участі в розгляді судових справ.

Який же вихід? На мою думку, передусім, широке коло справ як цивільних, так і кримінальних без шкоди для правосуддя, без обмеження прав та законних інтересів громадян може розглядати професійний суддя одноосібно, без народних засідателів. З іншого боку, необхідно на державному рівні вирішувати питання морального й матеріального заохочення народних засідателів.

Слід створювати колегії народних засідателів, які б займалися пошуком кандидатів у засідателі, їхнім навчанням, вивченням їхньої громадянської позиції. А коло людей, з якого можна формувати корпус народних засідателів, слід окреслити законом. Цензовість при цьому не повинна бентежити. Вона має право на життя й існує в багатьох країнах світу.

Соціальна напруженість, політична нестабільність, падіння життєвого рівня населення, на жаль, знаходять свій прояв не тільки в зростанні злочинності, але й у загальному зниженні законопокірності. Останнім часом значно зросли випадки ухилення свідків, потерпілих та інших осіб від явки в суд за офіційним викликом. Непоодинокі випадки, коли безпосередньо в залах судового засідання різні особи влаштовують галасливі демонстрації, не підкоряються розпорядженням головуючого, порушують встановлений в судах порядок, перешкоджають проведенню судових процесів.

Що може в такому випадку суд?

Покарати порушника? Ні. Він має право тільки скласти протокол про вчинене правопорушення й передати його за територіальністю народному судді для притягнення правопорушника до адміністративної відповідальності. Таким чином, питання про покарання такого правопорушника вирішить тільки народний суддя, при цьому в іншому місці і в інший час.

Кажуть, що владу або поважають, або бояться її. Нині у багатьох немає почуття ні того, ні іншого. До такого висновку приходимо не тільки дивлячись на те, що коїться в суспільстві, але й читаючи скарги, листи та заяви, які надходять до суду. Вони переповнені образливими для суду й інших органів влади та держави висловами.

І справа тут не тільки в безкультур'ї авторів таких скарг, листів і заяв, а й у їхньому бажанні хоч у такий спосіб допекти правоохоронцям. Бо знають, що їм за це нічого не буде. Передбачена законом процедура покарання такого правопорушника дуже громіздка, тому правоохоронні органи вважають за краще не зв'язуватись і не гаяти на це часу.

Бажаючи вигідного для себе й підзахисного судового рішення, зневажаючи норми закону, який регламентує порядок розгляду справ і оскарження дій суду, окремі захисники навмисне не з'являються на судові засідання, оголошують бойкот суду, чинять інші дії, які дезорганізують його роботу.

Якщо відносно свідка, потерпілого чи іншого громадянина, які зневажають судові порядки або проявляють неповагу до суду, є хоч якісь заходи впливу, то відносно захисника закон не передбачає ніяких. Ще кілька років тому захисником у судах, як правило, був адвокат юридичної консультації. На порушення ним закону суд міг реагувати окремою ухвалою в президію обласної чи міської колегії адвокатів. Тепер усе частіше в судові засідання приходять захисники із правових кооперативів. Домагаючись вигідного судового рішення через бойкот суду, захисник фактично здійснює силовий тиск на суд.

І якщо ми сьогодні засуджуємо «телефонне право», то чому не говоримо про засудження інших видів силових тисків. Ці явища суперечать концепції правової держави і тому неприпустимі. На думку багатьох суддів, слід було б у законі передбачити штрафні санкції за навмисні дії захисника, спрямовані на зрив судового засідання. Крім того, необхідно передбачити обов'язок захисника відшкодувати збитки, заподіяні державі зривом судового процесу.

У правовій державі, де править закон, не повинно бути й товариських судів. Передаючи справу на розгляд такого суду, держава, по суті, перестає захищати інтереси особи, дає можливість визнати людину винною у вчиненні протиправного діяння, компрометувати її людьми, які не мають відповідних державних повноважень. Крім того, треба сказати, що в багатьох випадках товариський суд — це суд емоцій, а не закону, який викликає масові невдоволення громадян.

Як зазначено раніше, багато кримінальних справ закриваються органами дізнання та попереднього слідства. Отже, цими органами люди визнаються винними у вчиненні протиправних діянь, а це суперечить положенням Конституції про те, що винною у вчиненні злочину людина може бути визнана тільки вироком суду.

Як законодавча й виконавча влада не повинні втручатись у судову діяльність, так і суд у правозастосувальній практиці не повинен підміняти законодавця. Про що мова. Велика частина статей Кримінального кодексу республіки наповнена неконкретними, так званими, «оціночними» термінами: «значна, істотна шкода», «тяжкі наслідки», «великий, дуже великий розмір» тощо. Ці терміни наповнює змістом сам суд, виходячи з судової практики, тобто, якоюсь мірою сам творить закон.

Такий зміст законів породжує судові помилки. Крім того, яким чином людина може захистити в такому разі свої права? На що вона може послатися, доводячи, що своїми діями не заподіяла «істотної» шкоди чи «тяжких» наслідків? Вся ця «оціночна» термінологія повинна бути розшифрована в законодавчому порядку.

Читач знає, що останніми роками злочинність набирає темпів. Кількість кримінальних справ у судах зростає. Зростає також кількість цивільних справ та справ про адміністративні правопорушення. Навантаження на суддів зростає. Щоб ця обставина не впливала на якість судового розгляду справ та судових рішень, необхідно вирішувати питання про збільшення кількості суддів, про запровадження посад суддів у справах про адміністративні правопорушення.

Разом з цим необхідно вирішувати питання про закріплення в судах компетентних і кваліфікованих з високими моральними якостями суддів, щоб вони не тремтіли перед кожними виборами й не думали, де шукати нову роботу і як утримувати сім'ю.

У відповідності з щойно прийнятим Актом про незалежність України, останню крапку в правосудді України повинен ставити вже тільки Верховний Суд республіки. Сподіватись на те, що судову помилку може виправити Верховний Суд Союзу, вже не можна. Разом з тим, з прийняттям закону про незалежність України суди опинилися в складному становищі, бо потрібно виконувати цей закон і в той же час норми процесуальних кодексів, прийняті в давно минулі часи щодо союзної держави.

Необхідно якомога швидше не тільки реформувати судову систему, змінити ставлення до суддів, а й виробити відповідні процесуальні норми судової діяльності в нових умовах незалежної держави.

Кримінальні історії

І МЕРТВІ ПЕРЕСУВАЮТЬСЯ...

Якось увагу працівників міліції міста Корця Рівненської області привернула автомашина «Москвич-412» блакитного кольору з хмельницькими номерами. Нічим ніби й не відрізнялася від інших, але ось уже скільки часу стоїть на центральній площі і жодної живої душі біля неї не видно — ні водія, ні пасажирів. Чекали довгенько, але безрезультатно. І працівники райвідділу внутрішніх справ інтуїтивно відчули — тут щось не те. А коли автомашину відкрили, то в багажнику побачили плями, схожі на кров'яні. Ремені безпеки в салоні було відрізано...

Відразу ж подзвонили сусідам-хмельничанам. Ті на запит відповіли: 14 лютого мешканець міста Славути Георгій Бондарук виїхав увечері підробити як приватний таксист на власному автомобілі і до цього часу не повернувся.

...12 березня в колодязі каналу зв'язку у Корці був знайдений труп чоловіка із зв'язаними руками і слідами побоїв. Шию стискала петля з автомобільних ременів безпеки. Родичі відразу ж упізнали в небіжчикові Георгія Бондарука. Так виникла кримінальна справа про умисне вбивство. Перед слідчими органами постало два традиційних запитання: «Хто вбивця?» і «Як його знайти?»

З'явилося кілька версій. Для відпрацювання цих версій було створено оперативно-слідчу групу на чолі із слідчим з особливо важливих справ прокуратури Рівненської області Олексієм Смишляєвим. А конкретно треба було «прочесати» весь маршрут — від Славути до Корця, опитати безліч людей: хто знав, хто останнім бачив, а може, їхав разом, відтворити спосіб життя небіжчика, коло його знайомих, недругів... І вдалося, врешті-решт, знайти людей, котрі їхали вночі на автомашині Бондарука. Ці люди дали словесні портрети ще двох пасажирів, пригадали, звідки і куди ті їхали. На узбіччі дороги, біля села Берездова Славутського району було виявлено плями крові, знайдено закривавлену монтировку, ганчір'я, аналогічне тому, що валялося і в блакитному «Москвичі». З допомогою мешканців села встановили, хто недавно приїздив у гості. Так «вийшли» на двох громадян — К. і Н. В одного з них вилучили неспростовний доказ — посвідчення водія, яке належало вбитому.

Тепер іще триває слідство, і ми не можемо назвати імен вбивць, які визнали свою вину і показали, що між ними і водієм виникла сварка, що й призвело до злочину. Вбивці витягнули у небіжчика гроші, труп поклали в багажник автомашини і ще після цього намагалися обікрасти пошту й ощадкасу в селі Берездові — залізли до приміщення, але не справилися із сейфом.

Отже, вбивць знайдено і зроблено висновок: злочину могло б і не статись, якби...

Є такий юридичний термін — кримінальна віктимологія, що означає: вчення про жертву, про її поведінку, дії, які також якимось чином вплинули на вчинення злочину. У даному разі це була лайка з боку тоді ще живого водія, образливі слова. Та й то: погодився вночі їхати бозна-куди з незнайомими молодими людьми. Адже відомо, що береженого Бог береже...

Долю вбивць визначить суд. А наказами Прокурора України і міністра внутрішніх справ республіки заохочено цілу групу причетних до розкриття цього вбивства працівників правоохоронних органів.

Аркадій ТЕНЕНБАУМ,
старший помічник прокурора Рівненської області, старший радник юстиції.

НА МЕРИДІАНАХ КУЛЬТУРИ

● У понеділок до Будапешта від'їжджає міністр культури України Л. Хоролець для підписання угоди в галузі культури.

● У Верховині відбувся Перший міжнародний фестиваль гуцульського фольклору «Струни Черемошу». Він тривав три дні у мальовничих селах на схилах Чорногірського хребта. Почесними гостями фестивалю були: член секретаріату Світового Конгресу Вільних Українців Великобританії Антон Ясенський та професор славістики з ФРН Андрей Вінценз. У рамках фестивалю брали участь понад 50 фольклорних колективів.

● У Києві в приміщенні музею Т. Шевченка експонується виставка творів Міртали Кардиналовської — скульптора і поетеси з США.

● Спеціальним дипломом Міжнародного журі виставки винаходів та нових технологій, яка відбулася у Женеві, відзначено оправу складної конфігурації для зняття стресів, розроблену професором Луганського медінституту Анатолієм Чуприковим.

● З 7 по 13 жовтня на Україні проходитиме перший україно-швейцарський фестиваль, присвячений 700-річчю Швейцарії. Мистецькі заходи заплановано провести у Києві, Львові та Ужгороді.

● 26 жовтня в Івано-Франківську розпочне роботу міжнародне бієнале «Імпреза-91», яке репрезентуватиме творчість митців більш як з 40 країн світу. У програмі цього заходу — виступи лауреатів фестивалю «Червона рута» та відомих українських поетів, а також .. «Дещо з українського авангарду».

ШАНС ДЛЯ АГЕНТІВ КДБ

Нещодавно американська газета «Уолл-стріт джорнел» повідомила про «кухню» залучення колишніх співробітників і таємних агентів спецслужб США до роботи над захистом технологічних розробок американських фірм. Особливим попитом користуються аналітики, які працюють не тільки з секретною інформацією, але й з відкритими джерелами. Водночас компанії, занепокоєні активізацією промислового шпигунства з боку своїх конкурентів з Німеччини, Франції, Японії, звертаються до колишніх співробітників ЦРУ, щоб ті, в свою чергу, теж займалися викраденням і пошуками «ключів» до таємних планів і новітніх розробок передових фірм інших країн. Війна на невидимому економічному фронті розгортається не на жарт. Так, наприклад, японські експерти фірми «Фуджі» прорахували, що американська фірма «Істмен Кодак» підготувала

Репліка

до випуску нову модель дешевого фотоапарата для туристів і, поки конкуренти з «Істмен Кодак» вирішували, яка буде ціна виробу, японці за короткий час розробили й заповнили ринок дешевшою моделлю своєї фірми.

Треба зазначити, що протягом останніх десятиліть радянські підприємства не раз звинувачувалися в копіюванні технологічних новинок Заходу. А керівники іноземних розвідок стверджують, що це можливо завдяки неперевершеній роботі КДБ у галузі економічного шпигунства. Нині це варто враховувати молодому українському підприємництву, яке у зв'язку з реформуванням служби безпеки може використовувати для захисту своїх інтересів та добування інформації колишніх співробітників КДБ.

У цьому випадку вони матимуть шанс не залишитися безробітними і... навіть приносити користь незалежній Україні. Але виникає запитання: чи захочуть з ними мати справу наші бізнесмени?

Тарас ПЕТРІВ.

З життя міністрів

НЕВГАМОВНИЙ ТАНЦЮРИСТ

Чи можете ви собі уявити, що на одній із суботніх дискотек зустрінете «коронованих» осіб? А відвідувачі популярного дискозалу «Космос» у Буенос-Айресі мали нагоду побачити тут міністра закордонних справ Італії Джані Де Мікеліса. Його хобі — танці. Тому, як відомо, під час своїх візитів він частенько відхиляє заходи офіційної програми і віддається улюбленим розвагам.

Фото з німецького журналу «Штерн».

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

Грузія: тривожна осінь 91-го

МЕТАМОРФОЗИ ЗВІАДА ГАМСАХУРДІА

Наш спеціальний кореспондент передає з Тбілісі

Біда одна не ходить. Лише встигли поховати тбіліські міліціонерів Спартака Гігані та Баадура Кавелашвілі, як сталося нове лихо. Вранці 2 жовтня на околиці Тбілісі біля залізничної станції Дідубе вибухнув військовий транспортний поїзд, у вагонах якого перевозили ракети та вибухівку. Один чоловік загинув, 24 поранені, 7 з них у вкрай тяжкому стані. Ведеться слідство. В попередній заяві службові особи натякнули на сплановану диверсію.

А похорон С. Гігані та Б. Кавелашвілі перетворився на політичну маніфестацію. Ці хлопці загинули 26 вересня, охороняючи приміщення фірми «Теласі» на проспекті Церетелі. Загинули випадково, під час безладної стрілянини. Офіційна влада вирішила використати смерть цих міліціонерів у своїх політичних цілях. На площу перед Будинком уряду принесли домовини, загиблих оголосили жертвами опозиційних сил. Зі словом прощання виступив президент З. Гамсахурдіа. Він сказав:

— Їхня кров пролилась в ім'я Грузії. Вони своїми грудьми захистили життя кожного з нас, спокій та безпеку грузинського народу. Вони — лицарі, які пожертвували власним життям заради нашої країни. Слава героям!

Слухаючи Гамсахурдіа, я запитав себе: де межа людському цинізму? Адже вже після загибелі Гігані та Кавелашвілі президент віддав наказ штурмом узяти військову базу Шавнабада. Результат операції — 60 чоловік убитими. В ім'я чого пролилась їхня кров? Спокій і безпеку якого народу захищали вони? Хіба не на заклик Гамсахурдіа пішли вони до лав Національної гвардії? Скільки було мрій і сподівань! Хто міг подумати тоді, що колишній дисидент, в'язень сумління, надія Грузії перетвориться в диктатора.

Почався розкол нації. Мисляча інтелігенція одразу зрозуміла, що молода демократія народила диктатора. Розуміє це й найближче оточення Гамсахурдіа. Подав у відставку прем'єр Сігуа, перейшов на бік опозиції командуючий Національною гвардією Кітовані.

Кореспондент італійської газети «Реппубліка» назвав свій матеріал «Годинник грузинського дуче відбиває останні хвилини». Думаю, що помиляється італійський колега. Гамсахурдіа виграв і ще не збирається подавати у відставку, але ця перемога буде піррова, якщо події осені 91-го не стануть уроком для президента. Стояти до перемоги — такий намір опозиції.

Батько Т. Кітовані, 80-літній батоно Шота, звернувся через газету до сина з листом. Він пише: «Скажи своїм воїнам, нехай стоять там до свободи! Знайдіть спільну мову, об'єднайтесь! Помиріться! Зробіть це заради досягнення незалежності грузинського народу. Вашого примирення чекає Грузія».

В офіційній пресі триває антимосковська і західна кампанія. В розмові зі мною заступник міністра закордонних справ Н. Габашвілі підкреслив, що центральна і західна преса буцімто необ'єктивно висвітлює події в Грузії. Негативну критику Заходу до політики Гамсахурдіа він пояснив тим, щоті незацікавлені в розвалі імперії.

Але за такою логікою хіба вигідно було Заходу визнавати країни Балтії? Антидержавну внутрішню політичну агресію заступник міністра закордонних справ пояснив необхідністю зміцнювати незалежність Грузії. Зірвана економіка, злочинність, небажання людей працювати змусили Гамсахурдіа, говорить він, вдатись до непопулярних заходів. Але якими мірками керувався президент, коли наказав кинути за грати телеоператора і журналіста Георгія Хаиндрау? Які державні інтереси змусили його посадити на тюремні нари ще 80 політв'язнів?

У розмові зі мною молодий священик одного з тбіліських храмів отець Георгій говорив, що незалежній Грузії з її убогими природними ресурсами і тримільйонним населенням важко буде вижити в сучасному світі. Ще важче буде, коли самі грузини не навчаться слухати і розуміти один одного. Чвари в колишній імперії дають підгрунтя тим, хто виступає за збереження «единой и неделимой».

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Тбілісі.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора Олександр Білик

Черговий редактор — Людмила Коханець.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-74, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 156.200

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03151941.